

AUJÉ

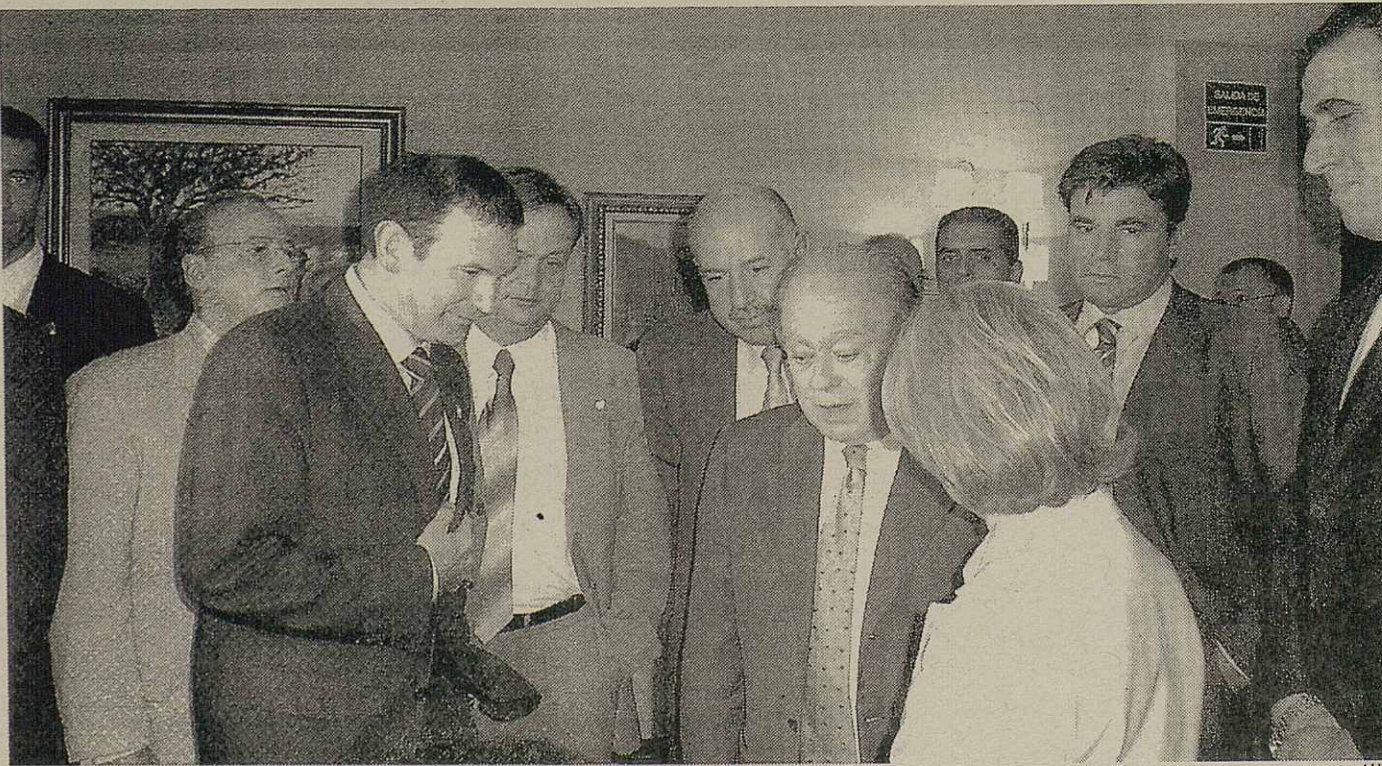
SUPLEMENT SETMANAU DETH DIARI A V U I

DISSABTE
20 DE JUNIOL
DE 2002
N. 20

V Jornades Universitàries Occitano-Catalanes

Era identitat pròpria mèrque er inici des Jornades Universitàries

Coïncidissen en que demanar traspassi ei un hèt e un dret comun des pòbles petiti

Era presentacion des V Jornades Universitàries Occitanocatalanes, siguec en Betren.

Redaccion
VIELHA

Eth President dera Generalitat, Jordi Pujol e eth lehendakari basc, Juan José Ibarretxe, acompanyhèren ath Sindic d'Aran, Carlos Barrera, ena inauguracion des V Jornades Universitàries Occitanocatalanes.

Barrera, arregraic as "dus lidèrs mès representatius deth hèt nacionalista en estat espanhòu" era sua participacion ena presentacion des Jornades, e so-linhèc eth "supòrt qu'auem agut per part

dera Generalitat ath long des onze ans d'ençà que se reinstaurèc eth Conselh Generau". Es mandatariis autonòmics, reivindicquèren eth traspàs de competències ath govèrn centrau, en tot considerar que vint-e-tres ans son pro temps tà assumir es responsabilitat. Eth lehendakari diguec qu' "er autogovèrn, lo volem entà viuer melhor. Auem artenhut qu'eth pòble assòcie eth traspàs d'ua competència tamb ua melhor gestion e melhors resultats deth tèma en question". Pera sua part, Jordi Pujol, diguec

que "ja m'agradarie qu'eth govèrn de Madrid, entad açò qu'ei as transferències, siguesse tamb Catalonha com era Generalitat ei tamb eth Conselh d'Aran". Segontes eth mandatari catalan, cada pòble a ues caracteristiques, tradicions, costums e lengües diferentes e per tant, es reivindicacions non pòden cap èster es madeishes. Tanben era manèra de reivindicar es drets, ei desparièra en toti es casi, encara que ditz "ua característica des pòbles petiti, ei que s'an d'armar de paciència".

Pujol visitèc desparièrs municipis aranesi en visita oficial

Redaccion
VIELHA

Eth plen deth Conselh Generau d'Aran, dèc era benveguda ath President dera Generalitat, Jordi Pujol, ena casa deth Senhor d'Arròs. Agust acte, quedèc emmarcat ena presentacion des V Jornades Uni-

Eth President Pujol e eth Sindic d'Aran diden que cau poder viuer en país e deth país

versitàries Occitanocatalanes, que se celebren en Aran pendent tota era setmana. Ara seguida, Pujol s'amassèc damb es representants der Ajuntament de Vielha e Mijaran, que dempús d'ua braca session a pòrta barrada, heren un recorrut peth cap-lòc comarcau aranes en tot mostrar ath President es darrères actuacions hètes en pòble, ath delà des plans des òbres que son previstes entà un pròplèu futur. En Ajuntament de Naut Aran, autan Pujol coma Barrera, declarèren que "çò que se preten, ei que se pogue viuer en país e deth país". En tot referir-se as traspassi de competències, eth Sindic declarèc qu'era Val d'Aran a demostrat que sap trabalhar ben, afirmacion que ratifiquèc Pujol en tot assegurar qu'es traspassi assumidi peth Conselh foncionen fòrça ben, e es quòtes mercades, se complissen a bon ritme.

Aguesta setmana en

Pujol inaugure era
escòla d'espòrts
d'iuèrn, en Salardú

Ibarretxe ei eth primèr
conferenciant des V
Jornades Universitàries

Deluns comence era
"Ruta Romanica
d'Aran"

V Jornades Universitaries Occitano-Catalanes

Inauguren era escòla d'espòrts d'iuèrn de Salardú

Pujol deishèc clar qu'ena actualitat, Baquèira ei eth motor toristic dera Val d'Aran

Dempús dera visita oficiau, Pujol inaugurèc era escòla.

Redaccion
SALARDU

Dempús dera visita oficiau deth President dera Generalitat, Jordi Pujol, e es representats politics de tota era Val d'Aran as Ajuntaments de Vielha e Mijaran e de Salardú, auec lòc era inauguracion oficiau dera Escòla d'Espòrts d'Iuèrn e de Montanha dera Val d'Aran.

Sage dera prumèra escòla oficiau en estat espanhòu que seguirà era naua normatiua ena matèria e començarà a foncionar eth pròpleu cors.

Er acte d'inauguracion consistic en descorbiment d'ua placa com-

memoratiua per part de Pujol, acompanyat en tot moment peth Sindic d'Aran, Carlos Barrera, e er alcalde de Naut Aran, Victor Leon.

Segontes declarèc Barrera, era dubertura dera escòla, ei un pas mès entà qu'es aranesi agen oportunitats de demorar en país, finalitat que s'artenh autan des

S'a deshèt un compromís qu'ipotocaue 400.000 m2 en Beret

deth Conselh com des dera Generalitat. Aquesta afirmacion siguec emparada per Pujol, qu'ath delà higeç qu'es traspassi hèti enquia ara s'assumissen tamb fòrça èxit. Eth President tanben diguec que "ja m'agradarie qu'eth govèrn espanhòu siguesse tamb Catalonha, com Catalonha ei tamb Aran", en tot referir-se as traspassi.

Entad açò qu'ei ath polemic projècte d'ampliacion de Baquèira, Pujol assegurèc qu'era urbanizacion dita de Ruda, ei sonque ua ampliacion deth nuclèu urban de Vaquèira 1.500, e qu'aguesta ampliacion ei un bon ahèr a cambi de non perméter era edificacion en Beret. Didec, que per miei dera negociacion, s'a des-hèt un

compromís de deishar bastir Beret en 400.000 mètres quadrats, a cambi de sonque 60.000 en nuclèu urban de Vaquèira, e que "non acabi d'entèner que non se veigue clar".

Tanben comentèc, qu'a despriet qu'era ampliacion dera estacion d'esquí entath Palhars a sigut fòrça criticada, es poblants dera zòna ac demorauen hè fòrça temps.

Segontes eth President dera Generalitat, Jordi Pujol, ei demostrat qu'eth motor toristic actuau dera Val d'Aran ei Baquèira Beret e qu'era empresa a d'anar entà deuant tostemp, en tot auer en compde eth parçan a on ei installada.

LAUREN SANSEN

Ua grana quantitat de gent assistic ath discors inaugurau.

Ibarretxe inaugurèc es Jornades Universitàries tamb ua conferéncia

Barrera: "Catalonha e Euskadi demanen competéncias qu'Aran dejà a"

Redaccion
BETREN

Era presentacion oficiau des V Jornades Universitàries Occitanocatalanes se hec en otèl Tuca de Betren a on s'amassèren ues tres centes persones, ath

delà d'ua grana quantitat de miei de comunicacion de tot er estat espanhòu.

Er alcalde deth municipi, Pau Perdices, siguec eth quèc presentèc as oradores, eth Sindic d'Aran, Carlos Barrera, eth President dera Generalitat de Catalonha, Jordi Pujol, e eth lehendakari deth Govèrn Basc, Juan Jose Ibarretxe.

Aguest darrèr, siguec ath delà, er encargat de hèr era conferéncia inaugurau des Jornades, sus eth títol "Era identitat des pòbles: Present e Futur".

En sòn parlament, Barrera remerquèc era importància des convidats d'aunor, en tot dider que "son es màgers representants deth hèt nacionaliste en estat espanhòu". Segontes Barrera, Occitània ei un país sense estat tamb catorze milions de persones e eth punt de referéncia que seguissen ei Aran, un territòri d'un 0,05 % der espaci culturau occitan que ei er unic qu'a competéncias.

Tanben didec qu'era Val d'Aran ei estacada volontariament a Catalonha, que non s'impause, se non que negòcie quinsevolh ahèr.

dera Val d'Aran, eth cors intesi d'aranés, eth talhèr de dialeologia, o un cors d'art medievau ena Val d'Aran.

ACTES E ACTUACIONS DERA DIMENJADA.

► Era dimenjada, se desvoluparàn actes e actuacions diferents, entre eres, ua demostracion de restitucion de documentacion en papèr e pergamins, o era II trobada de joeni occitans e catalans. A mès, actuaràn eth grop folcloric gascon Cèu de Pau, er Esbart Sant Marti de Barcelona, e eth grop de ròck Lou Seriol, que represente es vals occitanes d'Italia.

3au HÈIRA D'ARTESANIA ALIMENTÀRIA DERA VAL D'ARAN.

► Ager se dauriguec era 3au hèira de d'artesanaria alimentaria dera Val d'Aran, qu'ei ua mòstra, degustacion e venta de productes artesanans occitans e catalans. Era inauguracion oficiau, correc a cargue deth Magnific Sindic d'Aran, Carlos barrera, e ara seguida i auec era actuacion deth grup "Gric de Prat". Pendent tota era dimenjada, pera tarde, s'haràn demostracions de cates de vins, per Rosa Godoy, e corsi de reposteria a cargue dera Associacion de Codinèrs d'Aran.

V SETMANA DE CODINA OCCITANA DE MONTANHA.

► Ath laguens deth marc des V Jornades Universitàries Occitanocatalanes, tanben s'inclodis era Setmana dera codina Occitana de Montanha, ua activitat organizada per Torisme Val d'Aran, que permet degustar era codina occitana mès tradicionau, conéisher a trauers des menus qu'an premanit nau restaurants dera Val d'Aran, es productes, es tradicions colinàries, e tot çò qu'istoricament a quauquarren a veír tamb aguesta codina de montanha, consistada e trabalhada, adaptada entath clima der Aran.

TALHÈRS DIUÈRSI QUE SE DESVOLUPEN PENDENT ES JORNADES.

► Pendent tota era setmana, s'an desvolupat talhèrs ben diuèrsi que com toti es actes realizadi, an comptat tamb ua participacion abundanta e fòrça interessada enes temes tractadi. Quauqui des talhèrs hèti, son es de dances gascones, de musica tradicionau e de cant occitan collectiu, de musica de cramba e conjunt orquestrau, de dialeologia pirenenca, de terminologia de divulgacion, e talhèr alquemic d'escritura. Amés, s'an realizat seminari e crèdits de liura eleccion, com eth deth relèu

VIELHA

Il Trobada de joeni Occitano-catalans

Redaccion
CASTIÈRO

Hè quauqui dies, se celebrèn enes Vals Occitanes d'Itàlia, era Il Trobada de Joeni Occitanocatalans. Era Il Trobada, s'a emmarcat ath laguens des jornades universitàries que se clausuren deman, e se compause de desparières activitats qu'auran lòc pendent tot eth dia.

Era presentacion, serà a cargue deth Magnific Sr. Joan Estévez,

Trobades que vòlen méter en comun viuénces

Conselhèr Generau de Joenessa, e compdarà tamb era participacion de representants de Joenessa dera Generalitat de Catalonha, der Institut d'Estudis Occitans, e deth projecte "Paratge". Era clausura, serà a cargue deth Magnific Sr. Carlos Barrera, Sindic d'Aran.

Era jornada se desvoloparà ena carpa que s'a plaçat ath cant deth Conselh Generau, a on se i haràn era taula redona "lengua parlada, lengua ensenhada, lengua escrita", era presentacion deth laboratòri politic "Paratge", un debat dubèrt entà ues relacions juvenils occitanocatalanes futures, e es actuacions deth còr l'Escabòt e deth grop Lo Seriol. Era hèsta acabarà tamb ua languissada populara.

VIELHA

Detalh d'un capitèu dera portalada de Sant Pèir d'Escunhau

Era "Rota Romanica d'Aran", demore despassar es 7.000 visitants

Era dimension artistica e era representativitat istorica, an estat es critèris de seleccion des glèises

Redaccion
CASTIÈRO

Eth Conselh Generau d'Aran a organizat era "Rota Romanica d'Aran", en tot dar contunhitat ara iniciatiua començada er an passat, que compdèc tamb 7.000 visitants as glèises romaniques araneses.

Era Rota ei ua passejada per quauques glèises d'Aran, 15 en totau, que s'an seleccionat se-

gontes era dimension artistica dera glèisa, era sua representativitat istorica e era configuracion territoriala dera Rota Romanica d'Aran.

Era Rota, a estat concebuda coma un recors culturau qu'a d'actuar com agent dinamizador, sustot enes petiti nuclèus de poblacion, en tot comportar ua mès grana vertebracion territoriala deth país.

En Betren, Vilac, Montcorbau, Es-

cunhau, Tredòs, Arties e Unha, es glèises compdaràn tamb un guida que serà a dispausicion des visitants enquiath dia trenta de seteme, qu'acabe era sason toristica d'ostiu.

Es glèises de Casau, Betlan, Vilamòs, Vielha, Gausac, Bossòst, Salardú e Les, ath delà des abantes nomentades, se poderàn visitar en tot contractar un guida especializat en romanic.

Era contractacion deth guida, s'a

de hèr a trauers deth Conselh Generau, encara qu'era informacion e eth diptic editat sus eth romanic aranès, se pòt obtier en quinsevolh burèu d'informacion deth parçan.

Era tresau possibilitat ei era visita liura des glèises.

Era iniciatiua vò que pendent tot er an, qui volgue conèisher es nòsti monuments, age era possibilitat de hec enes mielhors condicions possibles.

Era Corsa "Aran per sa lengua" arribe ara sua IX edicion. Era participacion ei cada an mès grana, e dempús de recórrer tot eth parçan en tot gèsser de Montgarri, Pònt de Rei e eth Pòrt de Vielha, s'amassen toti en Vielha, a on an lòc es parlaments, er autrejament deth prèmi "Lengua Viua" e era actuacion musicau.

VIELHA

Espadaler parle sus es Espacis Naturaus e era sua gestion

Redaccion
Castièro

Era gestion comuna des espacis naturaus, siguec eth tèma centrau dera charrada que dèc eth conselhèr de Miei Ambient dera Generalitat, Ramon Espadaler. Ena conferéncia, se parlèc sus es Parcs Naturaus e es diferéncias que i a ena sua gestion e foncionament, respècte as Parcs Nacionaus o era rèsta de figures de

proteccion des espacis que mos entoren.

Aguest acte, emmarcat laguens des Jornades Universitàries Occitanocatalanes, siguec presentat pera Conselhèra de Cultura deth Conselh Generau d'Aran, Mercedes Delaurens e peth secretari de Relacions Exteriores dera Generalitat de Catalonha, Joaquim Llimona. Toti dus coïncidiren ena importància de protegir es espacis naturaus.

Pendent 100 ans, Joan Peremartí, que les a vistes de toti es colors, e manteng eth cap clar entà rebrembar-les.

OLGA BESOLI

Joan Peremartí celèbre es 100 ans de vida

P Hè cent ans, eth 27 de juriol deth 1902, as de Minhana deth cap dera vila de Bossòst, neishec Joan Peremartí Barés. A eth cap ben clar, e cada dia passege ua estona peth pòble, ditz que hè fòrça ans que non trabalhe, que ja trabalhèc pro de joen.

Ditz qu'an família en Buenos Aires, Argentina, e que hè pògui dies que i parlèren per telefon. Ara que non i a distàncies, ei molt més facil viuer que quan eth ère joen.

De petit, anèc entar estudi des frases en Les, ditz que i anauen cada dia en tot caminar, ei clar. Es qu'arribauen de d'alti pòbles se portauen eth dinar de casa e lo deishauen en çò de quauque amic. Peth ser se'n tornauen entà casa sua. En aqueri tempsi, en convent de Les i auie uns cinc cents bascs intèrns, explique Joan, e as mainatges aranesi mos enshauen parion qu'as auti. En

Olga Besoli
Bossòst (Quate Lòcs)

Ara tot ei de plastic, Joan ditz que quan ère joen, "totes es causes èren de zenc, es joguets, es farrats, tot"

iuèrn, entà estudi, e en ostiu anauen tàs vaques, ena montanha. En mes de mai ja auien acabat de semiar, e se passauen dus mesi enes montanhes en tot arre-

massar entar iuèrn. En 1914, ditz que "peth Portilhon passauen soldats des tropes aliades, viegen americans e chineses que se venien era "gabardina", e tamb es sòs que'n trègen n'auien entà divertir-se". Es cases èren plies de gent e es bòrdes de bestiar, 400 crabes e 1.500 caps de bestiar de lan, "ara quauqua oelha e cap de vaca". Tanben trabalhèc ena mina Margalida, ena construccion dera central de Cledes, prenien subastes de husta e la enuiuen tà França; "enquias ans 50, i auie un tramvai de Pònt de Rei tà Marignac. Qu'èrem melhor comunicats que non pas ara". Ve un cambi enorme en usatge des materiaus, "totes es causes les hègen de zenc, es joguets, es farrats, tot. Ara tot ei de plastic."

Joan a coneishut fòrça cambis e causes, autanti com es cent ans que complis enguan.

ara que i èm

Jusèp Lois Sans

Pujol e Ibarretxe

Posicions partidistes a part, eth hèt de que dus estadistes dera talha politica de Pujol e Ibarretxe se seiguen ath cant deth Sindic d'Aran (lièger president d'Occitània) ena inauguracion des Jornades Occitanocatalanes (que vòlèn ajudar a assolidar eth hèt diferenciau aranés), ei possiblement er acte de màger representativitat politica dera istòria modèrna dera Val d'Aran. Ibarretxe e Pujol non an vengut sonque a balhar supòrt a ua activitat d'ostiu e a hèr ua conferéncia entà satisfaccion des intellectuaus. An vengut a parlar d'identitat de pòbles es dus maxims representants des identitats mès discutides e indiscutibles der estat espanhòu e ac hèn en territòri dera Val d'Aran, que lute pera conservacion d'ua identitat de mil ans d'istòria.

Ena politica espanhòla actuau non existissen controvèrsies importantes, era economia foncione, era question social s'europèize e n'i a pro damb seguir eth procès que mèrquen es grani grops economics e es potentes organizacions internacionaus. Era oposicion ei fèbla e non i a fòrça entà travar "decretazos" e d'outes viciades actuacions. Es solet camps d'accion politica reau son es qu'actuen en terren dera globalizacion e es que reclamen eth dret des pòbles e des identitats.

Deluns, es representants institucionaus mès senhalats, s'amassèren entà reflexionar-i. Ac heren en ua petita comunautat que lute pera consolidacion deth sòn autogovèrn, en un moment en quau, bascs e catalans exigissen es traspassi que contemplan es Estatuts. Entara Val d'Aran tanben ei ora de completar es traspassi previsti ena Lei d'Aran.

DAMB ERA COL·LABORACION DETH DEPARTAMENT DE PRESIDÈNCIA DERA GENERALITAT DE CATALUNYA E DETH CONSELH GENERAU D'ARAN

